

Салівончик Ольга Сергіївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри криміналістики та
судової медицини Національної академії
внутрішніх справ **Антонюк П. Є.**

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Торгівля людьми є транснаціональним злочином. Кримінальна протиправна діяльність, пов'язана з торгівлею людьми, є складним і багатограним соціально-правовим явищем і характеризується різними складами кримінальних правопорушень.

До типових способів торгівлі людьми належать: власне торгівля людьми, використання рабської праці, сексуальна експлуатація, втягнення та примушування до заняття проституцією, примусова праця, викрадення та незаконне утримання людей, незаконне переміщення людей через кордон та підробка документів. Оскільки такі злочини майже завжди вчиняються у складі організованої злочинної групи, торгівлю людьми можна вважати однією з форм організованої злочинності.

Під час розслідування торгівлі людьми часто виникають питання, які потребують спеціальних знань, таких, що виходять за межі права. До процесуальних форм використання спеціальних знань, відносять:

1) участь спеціалістів у слідчих (розшукових) діях (ст. 71 Кримінального процесуального кодексу України, далі - КПК України);

2) проведення судових експертиз (ст. 242 КПК України) [1].

3) метою забезпечення ефективності окремих слідчих (розшукових) дій доцільно, а то й необхідно, залучати до таких дій спеціалістів. Завданням спеціаліста є допомога слідчому у відшукуванні та вилученні слідів правопорушень, предметів і документів, які можуть бути важливими доказами у кримінальному провадженні. Вже під час слідчих дій спеціаліст надає допомогу слідчому у проведенні попереднього огляду виявлених об'єктів, а також у детальному дослідженні таких

об'єктів у подальшому, без пошкодження об'єктів чи зміни їх стану, з метою визначення ознак та природи об'єктів, що можуть бути доказами у кримінальному провадженні.

Для встановлення фактичних даних, що мають значення для розслідування торгівлі людьми (встановлення причини смерті, ступеню тяжкості тілесних ушкоджень тощо), може проводитися судово-медична експертиза.

Окрім судово-медичної експертизи може виникати необхідність в проведенні інших видів експертиз:

- технічна експертиза документів: визначення способу підробки документа (наприклад, заміна фотографії в документі), визначення змісту відображеного тексту (реконструкція оригінального тексту піддробленого паспорта), ідентифікація відбитків печатки органів опіки та піклування, інших державних органів та штампів, ідентифікація кліше печаток, обладнання, що використовувалося для виготовлення документа тощо;

- почеркознавча експертиза для встановлення виконавця рукописних текстів і підписів на різних документах (договори, чернетки, заяви, документи про усиновлення тощо);

- трасологічна експертиза для ідентифікації цілого за частиною (виявлених під час огляду місця події, обшуків, фрагментів, уламків, шматків упаковки, частин конкретних знайдених об'єктів або матеріалів, або матеріалів, схожих на знайдені в інших місцях), а також дактилоскопічна експертиза;

- фото-портретна експертиза для ідентифікації осіб за фотозображеннями та відеозаписами (в тому числі за зображеннями в Інтернеті). У деяких випадках є можливість ідентифікувати особу не тільки за рисами обличчя, але й за іншими частинами тіла, де є родимки, папіломи, шрами або інші дефекти шкіри;

- експертиза матеріалів, речовин та виробів: наркотичних речовин (визначення класифікації виявлених речовин), текстилю (наприклад, волокон в одязі, чохлів транспортних засобів, в яких перевозяться жертви) тощо;

- психологічна – для встановлення стану жертв від цих злочинів та розміру моральної шкоди, завданої ним.

Отже, важливою формою застосування спеціальних знань у кримінальних провадженнях щодо розслідування торгівлі людьми, є залучення спеціаліста до слідчих (розшукових) дій та проведення експертизи.

При цьому поза належною увагою слідчих залишається можливість використання спеціальних знань у непроцесуальній

формі, наприклад, консультації спеціалістів поза межами слідчих (розшукових) дій. В той же час під час консультації можна отримати довідкові відомості, що стосуються певного виду експертизи: сучасні можливості експертного дослідження, правильне формулювання запитань, перелік об'єктів, які необхідно направити на експертизу тощо.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Сарібекян Юлія Артурівна,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОЇ ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ НАДАННЯ КОСМЕТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ

У сучасному суспільстві активно вдосконалюється сфера косметології. З кожним роком зазначена діяльність охоплює все більше осіб. Зокрема, це пов'язано зі стрімким зростом попиту на відповідні послуги.

На жаль, такий розвиток та вдосконалення несуть й негативні наслідки для суспільства. Ми хочемо зауважити на кількості скоєних правопорушень, пов'язаних з косметологічною діяльністю. Найбільш турбує питання стосовно притягнення винних до відповідальності, оскільки чітка система та механізм розслідування кримінальних правопорушень у сфері косметології сьогодні не побудована.

Аналізуючи теоретичну та практичну складові зазначеного питання, ми встановили, що під час розслідування незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг можна виокремити декілька типових слідчих ситуацій, які на практиці виникають найчастіше та вимагають певних підходів для їх вирішення. Кожна з цих ситуацій вимагає чіткого плану дій та конкретних слідчих заходів. Розглянемо основні типові слідчі ситуації та визначимо до кожної порядок дій.

Ситуація: Потерпіла особа заявила про заповідану їй шкоду внаслідок некваліфікованих дій косметолога або неправильного проведення ним косметологічних процедур.

У такому випадку працівники мають діяти наступним чином: